

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET

Anamarija Vrkić; Kristina Zirdum

Slikovnica *From Meter to Peter*

Zagreb, 2018

Ovaj rad je izrađen na Učiteljskom fakultetu u Zagrebu pod vodstvom dr.sc. Smiljane Narančić Kovač i predan je na natječaj za dodjelu Rektorove nagrade u akademskoj godini 2017./2018.

Sadržaj rada:

1. UVOD.....	1
2. PRIPOVJEDNA KOMUNIKACIJA	1
3. SLIKOVNICA – pojam i uporaba	2
4. VAŽNOST SLIKOVNICE ZA RAZVOJ DJETETA	8
4.1. EMOCIONALNA DOBROBIT	8
4.2. MATEMATIČKI SADRŽAJI	10
4.3. UČENJE ENGLESKOGA JEZIKA UZ POMOĆ SLIKOVNICE	12
5. PRIJEDLOG NASTAVNIH AKTIVNOSTI.....	14
5.1. Matematika	14
5.2. Hrvatski jezik	14
5.3. Priroda i društvo.....	15
5.4. Likovna kultura.....	15
5.5. Tjelesna i zdravstvena kultura.....	15
6. ZAKLJUČAK	15
7. POPIS LITERATURE	16
8. SAŽETAK	18
9. SUMMARY	19
10. PRILOZI – tekst slikovnice i skenirana slikovnica.....	20
10.1. Tekst.....	20
10.2. Skenirana slikovnica	22

1. UVOD

Slikovnice su najčešće prve knjige s kojima se dijete susreće. One sadržavaju tekst koji zajedno s ilustracijama ima svrhu ispričati neku priču. Funkcije slikovnice mogu biti različite, ona može razvijati djetetove kognitivne sposobnosti, pomoći djetetu osvijestiti probleme i riješiti ih, pomoći djetetu razumjeti svoje i tuđe emocije, upoznati dijete s različitim temama ili biti izvor zabave i zadovoljstva. Obilježje je slikovnice da je ona spoj dvaju izraza, onog tekstualnog i onog slikovnog. Autori slikovnice su tekstopisac i ilustrator.¹

U ovom radu predstavlja se slikovnica *From Meter to Peter*. Kreiranje ove slikovnice započelo je idejom jedne od autorica koja je napisala tekst i napravila kostur slikovnice. Druga autorica odgovorna je za realizaciju zamisli te ilustraciju slikovnice. Slikovnica ima višestruke funkcije, ideja je da ona bude istodobno zabavna i edukativna. U radu će biti prikazana teorijska polazišta vezana uz slikovnicu kao i primjeri iz slikovnice *From Meter to Peter*. Naglasak je u ovoj slikovnici na njezinoj uporabi u učenju engleskog jezika kao stranoga jezika u mlađoj školskoj dobi, u usvajanju matematičkog koncepta pretvaranja mjernih jedinica, a zatim i u usvajanju i razvoju drugih vrijednosti i sadržaja.

2. PRIPOVJEDNA KOMUNIKACIJA

Pripovjedna komunikacija podrazumijeva skup postupaka unutar kojih različite funkcije i radnje povezuju pošiljaoca i primatelja, odnosno u ovom slučaju autore slikovnica i čitatelje.² Događaj komunikacije koja se odvija između autora slikovnice i čitatelja vrlo je važan jer se njime prenosi mnogo informacija. Čitatelj na različite načine dobiva nove informacije koje mu je autor htio prenijeti, npr. čitajući sam, slušajući priču ili čitajući zajedno s nekim kad je riječ o djeci manjega uzrasta. Sam je događaj čitanja koji uključuje odraslu osobu i dijete važan jer postoji mogućnost da dijete na taj način sazna i više informacija nego što bi saznalo da je samo čitalo, ovisno o

¹Martinović, I., Stričević, I. (2011). *Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu*, str. 50

²Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 21

njegovim čitateljskim sposobnostima. Čitanje u kojemu prisustvuje odrasla osoba je idealno za školsko okruženje u kojemu učitelj ili učiteljica mogu svojim učenicima pročitati slikovnicu, ali se i pobrinuti da se učenici uključe u sam proces čitanja. Važno je da djeca iskuse slikovnicu na najbolji mogući način.

Slikovnica *From Meter to Peter* može se čitati samostalno, ali i uz odraslu osobu ako se rabi u razrednoj sredini. Prikladna je za uključivanje učenika u sam proces čitanja jer u njoj postoji mnogo zadataka za djecu, ali i informacija koje mogu sami pročitati ili istražiti.

3. SLIKOVNICA – pojam i uporaba

Slikovnice sadržavaju tekst koji zajedno s ilustracijama, kada je riječ o pripovjednoj slikovnici, priča neku priču. U slikovnicama se mogu kombinirati različiti likovni stilovi te tehnike izrade. Mnogi autori smatraju da povijest slikovnice počinje od 1658. godine kad je izdana bogato ilustrirana knjiga *Orbis Sensualium Pictus* (Osjetilni svijet u slikama), autora Jana Amosa Komenskoga. 1902. godine objavljena je slikovnica *The Tale of Peter Rabbit*, autorice Beatrix Potter, koja je postigla odličan uspjeh te je do danas jedna od najpoznatijih slikovnica za djecu. Danas postoje različite vrste slikovnica za djecu, kao što su: slikovnice za početne čitatelje, slikovnice koje se vezuju uz određeni koncept, digitalne slikovnice, slikovnice igračke, slikovnice u stihovima itd.

Slikovnice, zato što su pisane za mlađi uzrast, većinom sadržavaju jednostavne riječi koje djeca mogu razumjeti. Uz takve slikovnice, postoje tematske slikovnice kojima je zadaća da djeci na jednostavan način i pomoću stimuliranja njihove mašte prikažu nešto važno za njihov uzrast ili nešto što im može olakšati usvajanje različitih pojmova. Ilustracije u slikovnici dovode priču koja se slikovnicom posreduje na višu razinu, a djeca ono o čemu čitaju mogu sagledati iz drugoga gledišta. Danas su u nastavi djeca često upoznata s drugim kulturama i različitim temama kroz glazbu, dramu ili likovnu umjetnost.³ Slikovnice su važne u tom pogledu jer prikazuju različite teme i priče koristeći se i ilustracijama, koje su dio likovne umjetnosti, ali u slikovnici na specifičan

³ Mathis, J. (2015). *The Significance of the Arts in Culture: Learning through Children's Literature*, str. 86

način surađuju s riječima i tako stvaraju novi, višemodalni medij. Djeca na taj način lakše poimaju značenja koja slikovnice prenose.

Slikovnice se mogu promatrati i kao važan dio cjelokupne dječje književnosti. U Hrvatskoj prvi istraživački radovi o slikovnici datiraju čak iz sedamdesetih godina prošloga stoljeća, kada i u svijetu započinju opsežnija istraživanja slikovnice, a istraživanja slikovnice u punom smislu riječi počinju 1980-ih godina. Različiti autori gledaju na slikovnice na drugačiji način. Kao što navodi i Smiljana Narančić Kovač,⁴ Sylvia S. Marantz i Kenneth A. Marantz u knjizi *The Art of Children's Picture Books: A Selective Reference Guide*⁵ smatraju da slikovnica vrijedi više nego književno djelo ako se u obzir uzme njena vizualnost, dok Sonia Landes u članku „Picture books as literature“⁶ smatra da i u slikovnome sloju slikovnice prioritet imaju karakteristike važne za pripovjednu književnost.

Kao i mnogi drugi autori, tako i Maria Nikolajeva i Carol Scott u svojoj vrlo utjecajnoj studiji stavljaju slikovnicu u zasebnu i specifičnu vrstu dvostrukoga medija⁷ koji uključuje vizualno i verbalno. Narančić Kovač uvodi semiotički model pripovjedne slikovnice iz kojega se vidi da dva usporedna teksta ili diskursa, vizualni i verbalni, usporedno posreduju jednu priču koja im je zajednička, pa je stoga slikovnica zasebna i višemodalna vrsta pripovijedi.⁸

Višemodalnost ili multimodalnost se odnosi na uključivanje više različitih semiotičkih izvora unutar različitih konteksta. U slikovnicama, multimodalnost se može proširiti na uključivanje zvučnih, taktilnih i izvedbenih formi.⁹ To se većinom odnosi na digitalne slikovnice, ali višemodalnost možemo pronaći i u ostalim slikovnicama. Trodimenzionalnost se u slikovnicama ističe kada one postaju „žive knjige“ tj. knjige koje uključuju trodimenzionalan prostor u procesu čitanja.¹⁰

U tom se smislu slikovnica može smatrati i vrstom umjetničke knjige. Umjetnička knjiga, prema Johanni Drucker, predstavlja najvažniju umjetničku formu dvadesetoga stoljeća, koja se odlikuje

⁴Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 52-53

⁵Marantz, S. S., Marantz, K. A. (1988). *The Art of Children's Picture Books: A Selective Reference Guide*, str. xiii

⁶Landes, S. (1985). *Picture books as literature*, str. 53

⁷Usp. Nikolajeva, M., Scott, C. (2001). *How Picturebooks Work*, str. 85

⁸Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 101

⁹Baterelo Kokić, I. (2015). *Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica*, str. 379

¹⁰Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 56

izrazitom fleksibilnošću.¹¹ Njene osobine nisu strogo određene, ali karakteristike po kojima se često prepoznaje su propitivanje materijalnoga oblika same knjige, autorstvo usmjereno na cjelovito djelo, interaktivnost u kombinaciji vizualnog i verbalnog itd.¹² Slikovnice često sadrže nekoliko karakteristika umjetničkih knjiga, ali se od njih razlikuju po tome što su uvijek pisane za široku publiku. Tako je i slikovnica *From Meter to Peter* namijenjena širokoj publici tj. svoj djeci koja se susreću s temom pretvorbe mjernih jedinica u razrednom okruženju, ali i drugdje.

Ilustracije u slikovnicama služe mlađoj djeci da slikovnicu pročitaju i neovisno od teksta. Djeca starijega uzrasta koja već pohađaju školu, na ilustracije gledaju kao važan dio knjige koji pridonosi priči isto kao i verbalni tekst.¹³ Slikovnica je djelo koje preuzima neke dijelove i iz književnosti, ali i iz likovnih umjetnosti te ju zato možemo nazvati intermedijalnom. Čitajući slikovnicu, važno je istu pozornost posvetiti i slikama i tekstu jer inače ne možemo doživjeti djelo u cjelini i otkriti sva njegova značenja.¹⁴

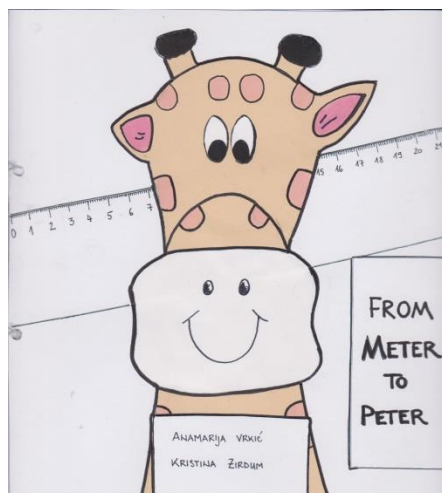
Slikovnica *From Meter to Peter*, koja je predstavljena u ovom radu, pripovjedna je slikovnica koja priča priču o žirafi Peteru i načinu na koji je on dobio svoje ime. Riječ je o matematičkoj slikovnici, odnosno slikovnici vezanoj uz određeni koncept jer ona kroz priču o Peterovom imenu u isto vrijeme obrađuje i temu pretvorbe mjernih jedinica. Slikovnica *From Meter to Peter* mogla bi pripadati u zasebnu kategoriju slikovnica, koja je tematska i čija je primarna namjena uporaba u razredu. Hoće li onda doživjeti prihvaćanje i kao samostalno i neovisno djelo, ovisi o njezinoj recepciji. Pri nastanku slikovnice, autoricama je cilj bio napraviti slikovnicu koja će djeci biti zanimljiva, ali uz koju će također naučiti nešto novo. Uz matematičku temu kojom se slikovnica bavi, u njoj se također nalaze neke činjenice o žirafama (mjesto života, prehrana, visina i sl.). Slikovnica se može upotrijebiti u nastavi matematike u osnovnim školama kao uvod u temu pretvaranja mjernih jedinica. Djeca mogu, prateći Petera i priču o njegovu imenu, naučiti nešto o toj temi na drugačiji način od onoga na standardnom školskom satu. Slikovnicu se lako može pročitati jer je pisana u stihovima koji se rimuju. Pisana je na engleskom jeziku što znači da se može primijeniti i na satu engleskoga jezika. Oko slikovnice se može napraviti tematski dan te se njome može ostvariti korelacija među više nastavnih predmeta.

¹¹ Drucker, J. (2004). *The Century of Artists' Books*, str 1.

¹² Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 58.

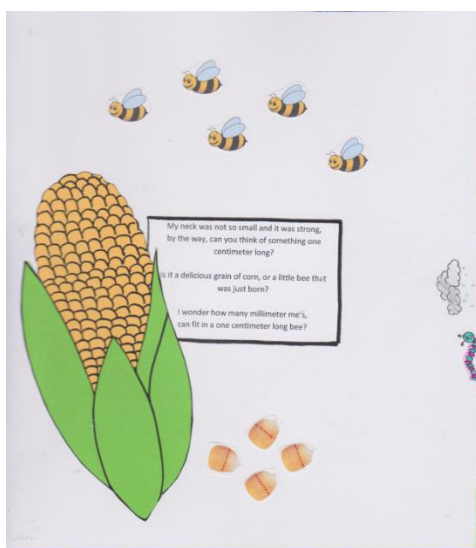
¹³ Feathers, K. M., Feathers, P. A. (2012). *The Role of Illustrations during Children's Reading*, str. 36

¹⁴ Balić Šimrak, A., Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama, str. 12

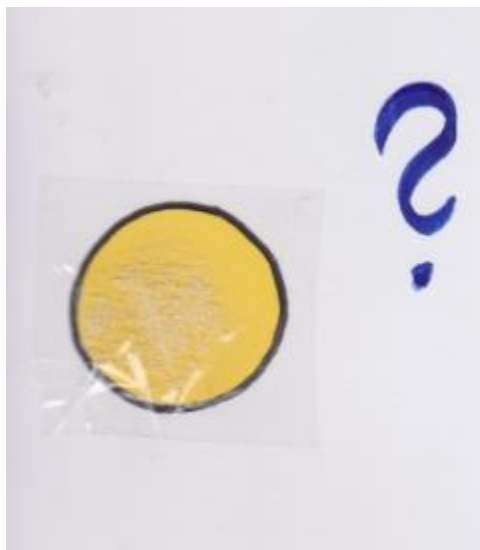
Slika 1. Naslovna stranica slikovnice *From Meter to Peter*

U slikovnici *From Meter to Peter* (Sl. 1) ilustracije objašnjavaju kako je Peter dobio ime. Također, ilustracijama je prikazano kako Peter izgleda u različitim stadijima trudnoće njegove majke, odnosno, prikazuje se njegova veličina na snimku s ultrazvuka. Pomoću ilustracija, Peter uvodi čitatelje u priču te im zadaje različite zadatke, npr. čitatelji mogu izmjeriti Peterovu veličinu na ilustracijama ultrazvuka pomoću papirnatih ravnala koja dolaze uz slikovnicu. Izvršavajući Peterove zadatke i prateći priču, čitatelji ne primjećuju da zapravo uče o pretvaranju mjernih jedinica.

Slika 2. Primjer usporedne priče

Uz ilustracije Petera i njegovog okruženja, u slikovnici se nalazi i druga, usporedna priča, o preobrazbi gusjenice u leptira, ispričana isključivo ilustracijama. Ona se nalazi uz rub svake desne stranice (Sl. 2). Ta priča predstavlja samo jednu od zanimljivosti koju čitatelji mogu otkriti čitajući slikovnicu.

Slika 3. Primjer uključenosti taktilnoga podražaja

Što se višemodalnosti tiče, u slikovnici *From Meter to Peter* ona se vidi po uključenosti vizualnoga i verbalnoga, ali i taktilnoga podražaja. Čitatelji imaju priliku osjetilom dodira isprobati neke elemente slikovnice, npr. u jednom dijelu se spominje da je Peter bio malen kao „a grain of sugar“ te se ispod toga nalaze zrnca šećera koja čitatelji mogu opipati (Sl. 3).

Također, slikovnica sadrži i dio koji je čini slikovnicom iskakalicom (*pop-up*), koji prikazuje mjesto stanovanja žirafa, što pridonosi njezinoj trodimenzionalnosti (Sl. 4).

Interaktivnost podrazumijeva stupanj u kojem komunikacijska tehnologija može stvoriti okruženje u kojem čitatelji mogu komunicirati na različite načine.¹⁵ U slikovnici se interaktivnost može postići pomoću uporabe različitih zvukova i pokreta koji ne ometaju usvajanje informacija kod čitatelja. Kod klasičnih slikovnica, interaktivnost je naglašena u samome odnosu između čitatelja i teksta. Slikovnica ima višeznačnu i složenu pripovjednu strukturu zbog koje se čitatelj u isto vrijeme mora posvetiti i vizualnome i verbalnome dijelu slikovnice. Na taj način čitatelj sam bira redosljed

¹⁵ Baterelo Kokić, I. (2015). Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica, str. 3

čitanja pojedinih sastavnica slikovnice te možemo reći da se svaka slikovnica odlikuje interaktivnošću.¹⁶

Slika 4. Primjer *pop-up* stranice

Slikovnica *From Meter to Peter* postiže interaktivnost čitatelja pomoću različitih dodataka (Sl. 5). Kao što je već spomenuto ranije, unutar slikovnice se nalaze papirnata ravnala koja čitatelji koriste u procesu čitanja slikovnice; žirafina noga koja je napravljena od papira dužine jedan metar; zvijezde napravljene od plastike koje svijetle u mraku itd. Sve ovo važno je da bi osigurala interaktivnost unutar slikovnice i zaintrigiralo čitatelje.

Slika 3. Primjeri interaktivnih sadržaja

¹⁶ Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*, str. 66

4. VAŽNOST SLIKOVNICE ZA RAZVOJ DJETETA

Pozitivan utjecaj čitanja na razvoj pojedinca nije nepoznanica i relativno je dobro istraženo područje. Djeca se s čitanjem susreću vrlo rano, a najčešće taj prvi kontakt ostvaruju sa slikovnicom. Pomoću slikovnice djeca mogu unaprijediti korištenje jezika ili pak učiti novi jezik, mogu učiti o novim kulturama, o svijetu koji ih okružuje. Slikovnica kod djeteta pobuđuje svijest o sebi, pobuđuje maštu i osvješčuje razliku između svijeta zbilje i svijeta mašte. Nadalje, slikovnicom djecu možemo učiti o emocijama, umjetnosti, sportu, povijesti, matematici i mnogim drugim područjima života.¹⁷ U nastavku ovoga rada nalazi se поближе objašnjenje triju dobrobiti koje nudi slikovnica *From Meter to Peter*, a to su emocionalna dobrobit, usvajanje matematičkih sadržaja i usvajanje stranoga jezika.

4.1. EMOCIONALNA DOBROBIT

Emocije se kod ljudi pojavljuju i mijenjaju iz trenu u tren, one obilježavaju iskustva i utječu na socijalni razvoj pojedinca. Kod djece su te emocije vidljivije – najčešće se izmjenjuju tijekom dana, a djeca ih otvoreno pokazuju. Emocije su te koje upravljaju našim mislima i potiču nas na djelovanje, utječu na naše raspoloženje i odnos s drugim ljudima.¹⁸ Kako bi dijete bilo svjesno svojih emocija i imalo sposobnost upravljati njima u svrhu vlastitoga napretka i boljega odnosa s okolinom, ono ih najprije treba razumjeti. Stoga, može se reći da je razvoj emocionalne inteligencije vrlo važan kod odgoja djeteta.¹⁹

Što su emocije zapravo, što one znače, zašto se pojavljuju – to su stvari koje dijete uči kroz interakciju s drugima. U tom procesu učenja vrlo je važna uloga i vodstvo učitelja.²⁰ Važno je potaknuti djecu da pričaju o osjećajima i izražavaju svoje stavove. Kao okvir za takav razgovor može poslužiti slikovnica.

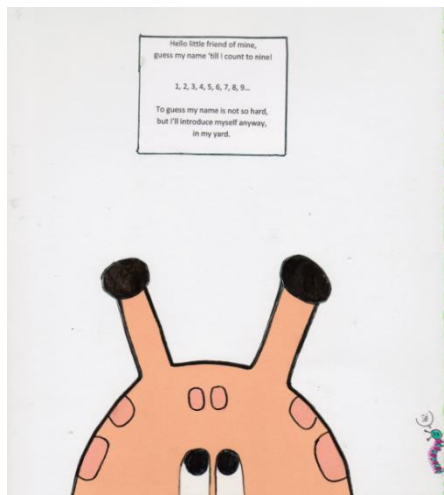
¹⁷Miljan, Z. (2013) . *Dječje radosti 19. Stoljeća – slikovnica – edukativna dječja igračka*, str. 7

¹⁸Žigardjova, L. (2006) . *Using Picture Books to Promote Social-Emotional Literacy*, str. 80

¹⁹Takšić, V., Mohorić, T., Munjas, R. (2006). *Emocionalna inteligencija: teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom*, str. 731

²⁰Žigardjova, L. (2006). *Using Picture Books to Promote Social-Emotional Literacy*, str. 81

Slikovnice nude različite teme na kojima se može temeljiti razgovor o osjećajima. Isto tako, opisujući likove i njihove izraze lica, djeca mogu prepoznati osjećaje, govoriti o njima, izreći svoje mišljenje kako se nositi s određenim emocijama ili kako pomoći nekome da se nosi s nekom emocijom.²¹

Slika 4. Primjer upoznavanja s likom

Kroz slikovnicu *From Meter to Peter* djeca se upoznaju s likom žirafe Petera od njegova prvoga otkucaja srca pa do odrasle dobi (Sl. 6). Kroz takvo upoznavanje i praćenje njegova razvoja dijete će se osjećati vrlo blisko liku žirafe jer ona prolazi proces odrastanja baš kao i oni. U tom liku dijete može pronaći prijatelja koji mu se detaljno predstavio, lik koji mu pomaže naučiti mjerne jedinice, prijatelja koji mu postavlja „blesava“ pitanja, lik koji se s igra s njima i koji uvijek ima vremena za njih – kada mu se god vrate, on će se nalaziti u toj slikovnici.

Nadalje, proučavajući ilustracije i tekst, djeca mogu raspravljati o emocijama likova ili pak o svojim emocijama dok čitaju tu slikovnicu. U svijetu različitosti, u svijetu u kojemu „zadirivanje“ zbog nečega što odstupa od standarda nije rijetkost, djetetu treba netko tko će pokazati da je ljepota u različitosti. Žirafa iz ove slikovnice ne srami se svojega dugačkoga vrata, već se ponosi njime i time šalje skrivenu poruku „Divan si i poseban baš onakav kakav jesi.“ Iz sporedne priče vidljiva je transformacija gusjenice u leptira što dodatno osnažuje tu poruku.

²¹Harper, L. (2016). *Preschool Through Primary Grades: Using Picture Books to Promote Social-Emotional Literacy*, str. 81

4.2. MATEMATIČKI SADRŽAJI

Dijete od svoje najranije dobi ima potrebu istraživati svoju okolinu i otkrivati nove mogućnosti koje mu ona nudi. To istraživanje dijete započinje igrom – spontanom, nepredvidivim, energičnim procesom pomoću kojega ujedno i zadovoljava svoju potrebu za zabavom. Za dijete svaki izazov može postati igra, ako se tako postavi. Jedan od takvih izazova predstavljaju i matematički koncepti koje dijete susreće već u vrlo ranoj dobi. Kako bi oni djeci postali bliski, bili izvor zabave i izazov koji žele osvojiti, vrlo je važno promisliti o aktivnostima i materijalima kroz koje ćemo predstaviti te koncepte. Drugim riječima, ključno je da se koristimo materijalom pomoću kojega matematički koncept neće biti prikazani kao izolirana pojava, već kao djetetu bliska i u njegovoj okolini prisutna situacija. Jedan je od materijala kroz koje se to može postići matematička slikovnica.²²

Kao što je spomenuto, slikovnica je izuzetno interaktivan medij, a kao takva, matematička slikovnica povezuje vizualan prikaz matematičkih koncepata s njihovim imenima i na taj način približava matematičke koncepte djetetu. Drugim riječima, dijete će usvojiti nove ideje igrajući se značenjima teksta i ilustracija, a svakim će novim čitanjem te ideje biti sve stabilnije u njihovu pamćenju.

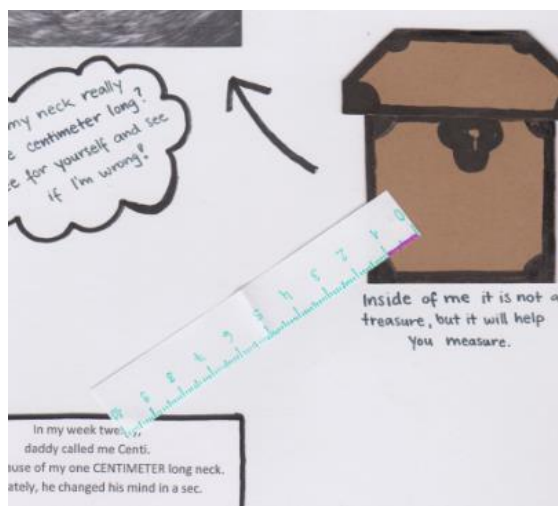
Osnovni matematički koncepti s kojima se djeca susreću jesu brojevi i računske operacije, mjerne jedinice, geometrija i prostorno snalaženje, obrasci i analiziranje podataka.

Slikovnica predstavljena u ovome radu, između ostaloga, ima zadaću čitatelja zainteresirati i približiti mu pretvaranje mjernih jedinica za dužinu. Prateći priču o rođenju i odrastanju žirafe Petera čitatelj će steći pojam o odnosima među mjernim jedinicama dužine. Štoviše, čitatelj sam postaje dio priče – koristeći se materijalima čitatelj mjeri određene elemente i uspoređuje ih s ostalim elementima. Na samome početku priče čitatelj se upoznaje s pojmom milimetra i pomoću

²²Balić Šimrak, A., Narančić Kovač S., Horvat Blažinović, K., Glasnović Gracin, D. (2017). Creating Maths Picturebooks and Animated Films as Interdisciplinary Practice, str. 2

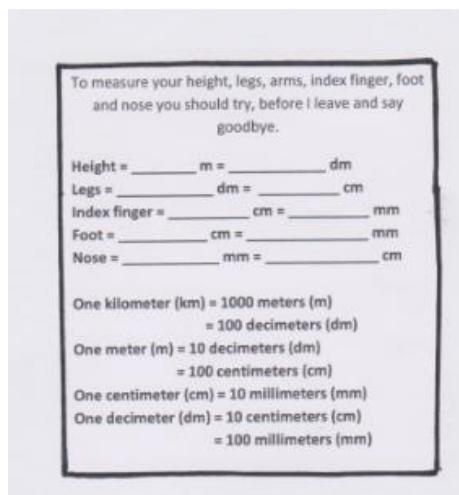
ravnala sam mjeri i sam stvara pojam o veličini 1 milimetra. Na isti način dolazi se do spoznaja i o većim mjernim jedinicama i o njihovu odnosu s manjim ili s još većim mjernim jedinicama.

Kako bi se čitatelju zorno prikazala određena mjerna jedinica dužine, u slikovnici su elementi napravljeni točno određene duljine i uz njih je priloženo ravnalo kako bi se čitatelj sam uvjerio o istinitosti teksta (Sl. 7). Istoj svrsi služi i žirafina noga (duljine 1 metar) koju dijete samo izvlači u prostor i slikovnica postaje dio prostora. Duljina 1 kilometra prikazana je zubnim koncem, koji je dug 100 metara. Pored zubnog konca napisan je račun $100 \times 10 = 1000$, pomoću kojega djeca uviđaju da je dužina od 1000 m, tj. jednog kilometra jednaka duljini 10 namotanih zubnih konaca.

Slika 5. Primjer ravnala koje se nalazi u slikovnici

Na samome kraju, žirafa Peter govori o svojim planovima za budućnost i na taj način šalje suptilnu poruku da je važno moći pretvarati mjerne jedinice. Nakon završetka priče Peter se obraća čitatelju i traži da izmjeri svoju visinu, duljinu noge, kažiprsta, stopala i nosa te ih izrazi u različitim mjernim jedinicama kako bi se on mogao pozdraviti i mirno otići. Na taj način čitatelj osvještava usvojeni sadržaj i uvježbava ga, a ukoliko nešto nije shvatio, slikovnica mu omogućava da se vrati natrag na stranicu koja mu može pomoći u rješavanju zadatka. Ovakav zadatak, naročito zato što je postavljen od strane žirafe, i koji uključuje mjerenje svojih dijelova tijela, djeci predstavlja zabavu i izazov (Sl. 8).

Slika 6. Zadatak za uvježbavanje matematičkoga sadržaja

4.3. UČENJE ENGLESKOGA JEZIKA UZ POMOĆ SLIKOVNICE

Među zahtjevima koje postavlja globalizacija, svoje mjesto našao je i zahtjev za boljim poznavanjem engleskoga jezika u govoru i pismu. Stoga ne čudi činjenica da brojne obrazovne ustanove diljem svijeta razvijaju različite metode i pojačano rade na zadovoljenju toga zahtjeva.²³ Jezik nije izolirani fenomen, on je dio svakodnevice svakoga pojedinca; riječ nije izolirani segment, ona se pojavljuje u odnosu s drugim riječima. Prema tome, možemo zaključiti da učenje stranoga jezika, baš kao i prije spomenuto učenje matematičkih koncepata, valja tretirati kao neizoliran proces. Takav pristup učenju stranog jezika može nam pružiti slikovnica.²⁴

Djeca uživaju slušajući/čitajući priče, gledajući ilustracije i stvarajući svoju priču kombinirajući poruke koje šalju tekst i slike.²⁵ Kroz čitanje slikovnice na engleskome jeziku, dijete upoznaje taj jezik u kontekstu – susreće nove riječi, ponavlja već otprije poznate riječi, usvaja i pamti nove strukture.²⁶ Sve to omogućava narav slikovnice koja smješta novi jezik u zanimljiv, lako pamtljiv

²³Mourão, S. (2017). The Picturebook in Instructed Foreign Language Learning Contexts, str. 245

²⁴Mourão, S. (2017). The Picturebook in Instructed Foreign Language Learning Contexts, str. 248

²⁵Arizpe, E., Styles, M. (2003). *Children Reading Pictures*, str. 22

²⁶Mourão, S. (2017). The Picturebook in Instructed Foreign Language Learning Contexts, str. 251

i veoma živ kontekst. Dijete uz pomoć slike stvara značenje riječi i memorira ga. Na taj način slikovnica preuzima ulogu učitelja i indirektno poučava dijete dok ono uživa u njoj.²⁷

Slikovnica *From Meter to Peter* živahnoga je karaktera zahvaljujući rimi. Rima ovu slikovnicu čini razigranom, a riječi pamtljivijima. Vokabular ove slikovnice prilično je jednostavan pa je ona jednako prikladna i za one koji su nedavno počeli učiti engleski jezik, kao i za dobre govornike engleskoga jezika. Slikovnica započinje brojanjem do devet, što je odlična prilika za učenje ili ponavljanje brojeva do deset na engleskom jeziku:

Hello, the little friend of mine,
guess my name 'till I count to nine!

1...2...3...4...5...6...7...8...9...!
To guess my name is not so hard,
Yet I'll introduce myself in my yard.

Well listen now; Peter is my name,
to tell you a story is what I aim.

Nadalje, konstruiranje značenja riječi potpomognuto je ilustracijama kao i već spomenutom rimom (hard-yard, name-aim, round-ultrasound, long-strong, born-horn, itd.). U slikovnici možemo naći i različite rečenične strukture, a jedan od primjera su pitanja (Can you...?; Is it...?; I wonder how many...?; Did you know?). S obzirom na to da se u slikovnici spominju mjerne jedinice dužine (milimetar, centimetar, decimetar, metar i kilometar) čitatelj će primijetiti kako se nazivi gotovo i ne razlikuju od naziva u njegovom ili njezinom materinskom jeziku i na taj način ga potaknuti na usporedbu tih dvaju jezika.

Osim toga, važno je spomenuti činjenicu da neka djeca nemaju mnogo hrabrosti govoriti stranim jezikom, no uz pomoć slikovnice proces usmenoga izražavanja bit će dostupniji i lakši – dijete će se osjećati slobodnije koristeći se riječima koje se nalaze u slikovnici, opisujući ono što vidi, razgovarajući s likovima iz slikovnice ili o njima.²⁸ U ovoj je slikovnici ta komponenta posebno naglašena jer žirafa Peter neprestano zapitkuje čitatelja i traži od čitatelja odgovore.

²⁷Zigardyo, L. (2006). *Using Stories in Teaching English to Young Learners*, str. 12.

²⁸Mourão, S. (2017). *The Picturebook in Instructed Foreign Language Learning Contexts*, str. 251

5. PRIJEDLOG NASTAVNIH AKTIVNOSTI

Slikovnica nije materijal koji isključivo pripada satovima stranoga jezika, štoviše, ona može biti vrlo korisna te kreativno upotrijebljena i u ostalim predmetima.²⁹ Slikovnica kao popularan medij može smanjiti nesklad između školskoga programa i životne stvarnosti.³⁰ U nastavku će biti prikazani primjeri aktivnosti u kojima, koristeći se slikovnicom *From Meter to Peter* možemo obraditi neke od programskih sadržaja.

5.1. Matematika

Nakon čitanja slikovnice, učenici mogu mjeriti vlastite dijelove tijela kao i one svojih prijatelja u razredu te ih uspoređivati. Nadalje, učitelj može reći učenicima kako bi žirafa Peter volio imati životinjsko društvo. Učitelj govori učenicima da će se održati zabava životinja i poziva učenike da oni donesu svoje omiljene plišane životinje u razred. Učenici donose svoje igračke. Učenici mogu mjeriti dijelove tijela svojih igračaka i upisivati ih u prethodno izrađene tablice. Na taj način učenici vježbaju odnose među predmetima kao i mjerne jedinice duljine.

5.2. Hrvatski jezik

Isti zadatak možemo povezati s nastavom hrvatskoga jezika. Učenici sjede u krugu i najprije opisuju žirafu Petera – njegov izgled i njegove osobine. Zatim svaki učenik usmeno opisuje svoju plišanu životinju, a ostali učenici pozorno slušaju te na kraju opisa postavljaju pitanja. Na taj način razvija se usmeno izražavanje učenika kao i sposobnost slušanja drugih. Nakon ove aktivnosti može uslijediti i aktivnost pismenoga izražavanja (opisivanja) životinja. Učenici također mogu pisati pismo koje bi poslali svome prijatelju žirafi Peteru. Jedna od zanimljivih aktivnosti mogla bi biti i izrada stripa na temu žirafe Petera i njegovih novih pustolovina.

²⁹Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa. (2006). *Nastavni plan i program*.

³⁰Lazarich, M. (2011). Integracijske mogućnosti slikovnice u nastavi materinskoga jezika, str. 61

5.3. Priroda i društvo

Učenici bi mogli kod kuće samostalno istražiti značajke žirafi – gdje žive, čime se hrane, što vole, zanimljivosti o žirafama i slično; pronaći članke o žirafama, neku šalu, zanimljivu fotografiju. Na satu prirode i društva učenici čitaju informacije o žirafama koje mogu naći u samoj slikovnici, pokazuju što su oni kod kuće pronašli, razvrstavaju informacije i sakupljenu građu te nakon toga izrađuju zajednički plakat. Isto tako, mogli bismo organizirati posjet Zoološkom vrtu kako bi učenici dobili bolju sliku o tome kako Peter izgleda uživo.

5.4. Likovna kultura

Na satu likovne kulture stariji bi učenici mogli raditi tehnikom kartonskoga tiska, a motiv bi bilo kopito žirafe. Mlađi učenici bi pak mogli naslikati žirafu temperom koristeći tonove samo jedne boje. Nakon što su radovi gotovi, uslijedila bi analiza – učenici bi promatrali radove, komentirali ih i izabrali najuspješnije za razrednu izložbu.

5.5. Tjelesna i zdravstvena kultura

Gore spomenutu zabavu sa životinjama mogli bismo prenijeti i u sat tjelesne i zdravstvene kulture. U uvodnom dijelu sata učenici bi mogli imati ples životinja. Učitelj će pustiti glazbu u kojoj se pojavljuje glasanje različitih životinja. Kada učenici čuju glasanje određene životinje, svi se pretvaraju da su ta životinja i pokretima tijela dočaravaju njezino gibanje.

6. ZAKLJUČAK

Slikovnice su zasebna višemodalna umjetnička forma i zaseban komunikacijski medij sastavljen od vizualnih i verbalnih komponenti, u kojima se katkada nalaze i druge osjetilne sastavnice. One osim toga služe da bi djecu zaintrigirale za čitanje te im pružile nove spoznaje i informacije putem

priča koje posreduju. Slikovnice također imaju mnoge prednosti koje povoljno utječu na emocionalni i kognitivni razvoj djece jer donose priče s kojima se djeca mogu poistovjetiti.

U slikovnici *From Meter to Peter*, žirafa Peter vodi čitatelje kroz priču o svom odrastanju i o tome kako su mu roditelji izabrali ime. Unatoč naizgled veoma jednostavnoj priči, u slikovnici se na zanimljiv i neuobičajen način zapravo obrađuje tema pretvaranja mjernih jedinica. Slikovnica nudi različite mogućnosti za uporabu u razrednom okružju te se može iskoristiti na zanimljiv način u nastavi više različitih predmeta. Na satu matematike, slikovnica bi bila izvrstan izvor zabave, naročito za učenike kojima matematika nije najdraži predmet. Konačno, slikovnice je dobro uključivati u nastavu bez obzira na tematiku jer se gotovo u svakoj može pronaći nešto što se može povezati s temom nekoga nastavnoga sata.

7. POPIS LITERATURE

Arizpe, E., Styles, M. (2002). *Children Reading Pictures*. London: Routledge Falmer.

Balić Šimrak, A., Narančić Kovač, S. (2011). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj: časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima*, 17 (66), 10-12.

Balić Šimrak, A. Narančić Kovač S., Horvat Blažinović K., Glasnović Gracin, D. (2017). Creating Maths Picturebooks and Animated Films as Interdisciplinary Practice. U: Burnard, P., Ross, V., Dragovic, T., Powell, K., Minors, H., Mackinlay, E. (eds.), *Building Interdisciplinary and Intercultural Bridges: Where Practice Meets Research and Theory*, 198-212. E-book. Cambridge: BIBACC Publishing.

<https://www.repository.cam.ac.uk/bitstream/handle/1810/266165/Building-Interdisciplinary-and-Intercultural-Bridges_com>, pristup 25.04.2018.

Baterelo Kokić, I. (2015). Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica. *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 64 (3), 377-398.

Drucker, J. (2004). *The Century of Artists' Books*. New York City: Granary Books.

- Feathers, K. M., Feathers, P. A. (2012). The Role of Illustrations during Children's Reading. *Journal of Children's Literature*, 38 (1), 36-43.
- Harper, L. (2016). Preschool Through Primary Grades: Using Picture Books to Promote Social-Emotional Literacy. *YC – Young Children*, 71 (3), 80-86.
- Landes, S. (1985). Picture Books as Literature. *Children's Literature Association Quarterly*, 10 (2), 51-54.
- Lazzarich, M. (2011). Integracijske mogućnosti slikovnice u nastavi materinskoga jezika. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 57 (26), 61-81.
- Marantz, S. S., & Marantz, K. A. (1988). *The Art of Children's Picture Books: A Selective Reference Guide*. New York & London: Garland Publishing, Inc.
- Martinović, I., Stričević, I. (2011) Slikovnica: Prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium*, 4 (1), 39 – 63.
- Mathis, J. (2015). The Significance of the Arts in Culture: Learning through Children's Literature. *Libri et Liberi: časopis za istraživanje dječje književnosti i kulture*, 4 (1), 85-102.
- Miljan, Z. (2013). Dječje radosti 19. stoljeća – slikovnica – edukativna dječja igračka. *Povijest u nastavi*, 21(1), 1-21.
- Ministarstvo obrazovanja, znanosti i športa. (2006). *Nastavni plan i program*. Zagreb.
- Mourão, S. (2017). Picturebooks in Instructed Foreign Language Learning Contexts. U: Nikolajeva M. i Beauvais, C. (ur.) *The Edinburgh Companion to Children's Literature*, str. 245-261. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Narančić Kovač, S. (2015). *Jedna priča – dva pripovjedača*. Zagreb: Artresor naklada
- Nikolajeva, M., & Scott, C. (2001). *How Picturebooks Work*. New York: Garland Publishing.
- Takšić, V., Mohorić, T., Munjas, R. (2006) Emocionalna inteligencija: Teorija, operacionalizacija, primjena i povezanost s pozitivnom psihologijom. *Društvena istraživanja: Časopis za opća društvena pitanja*, 15 (4-5), 729-752.
- Žigardjova, L. (2006) Using Stories in Teaching English to Young Learners (bachelor thesis). Brno: Masaryk University in Brno.

8. SAŽETAK

Slikovnice najčešće predstavljaju djetetov prvi kontakt s književnim djelom. Osim njihovoga zabavnoga karaktera, obiluju i drugim sadržajima koji uvelike pridonose razvoju djeteta kako u emocionalnom tako i u kognitivnom smislu. Cilj je ovoga rada predstaviti slikovnicu *From Meter to Peter* čije su autorice Anamarija Vrkić i Kristina Zirdum, studentice 5. godine Učiteljskoga fakulteta u Zagrebu. Prikazuju se teorijska uporišta i primjeri posebnosti spomenute slikovnice, razmatra važnost i prikazuju primjeri ilustracija, a također se pojašnjava multimodalnost i interaktivnost slikovnice. Rad prikazuje i moguće emocionalne i kognitivne dobrobiti koje proizlaze iz uporabe slikovnice *From Meter to Peter*. Nadalje, u radu se prikazuju i primjeri koji potkrjepljuju teorijska polazišta i predlažu načini uporabe slikovnice *From Meter to Peter* u nastavnoj praksi.

Ključne riječi: slikovnica, matematički sadržaji, emocionalni razvoj, kognitivni razvoj, interaktivnost

9. SUMMARY

Anamarija Vrkić; Kristina Zirdum

The Picturebook *From Meter to Peter*

Picturebooks usually represent the first contact a child makes with a work of literature. In addition to their amusing character, they offer contents that contribute to a child's development at emotional and cognitive levels. The goal of this work is to present the picturebook *From Meter to Peter*. Its creators are Anamarija Vrkić and Kristina Zirdum, the 5th year students at the Faculty of Teacher Education at the University in Zagreb. The paper aims at explaining the theoretical foundations of the creation of the picturebook and at demonstrating the unique features of this picturebook. It considers the importance of its illustrations for the benefit of its readers, and discusses its multimodality and interactivity. The paper also shows possible emotional and cognitive benefits that can arise using this picturebook. Examples are given to demonstrate how certain elements of the picturebook are related to the theoretical foundations. Finally, some suggestions are given of how to use the picturebook *From Meter to Peter* in teaching practice.

Keywords: picturebook, mathematical content, emotional development, cognitive development, interactivity

10. PRILOZI – tekst slikovnice i skenirana slikovnica

10.1. Tekst

Hello, the little friend of mine,
guess my name 'till I count to nine!

1...2...3...4...5...6...7...8...9...!
To guess my name is not so hard,
Yet I'll introduce myself in my yard.

Well listen now; Peter is my name,
to tell you a story is what I aim.

One day my mommy, whose name is
Lummy,
found out that I was in her tummy.

She was happy, jumping all day 'round
showing the picture from the ultrasound.

In this picture, I'm 1 MILLIMETER
long,
I was tiny, but tough and strong.

My mommy wanted to call me Milly,
but daddy said it was too silly.

I was as little as a grain of sugar or a
bubble in a beer.
Can you find something so small far or
near?

In my week twenty,
daddy called me Centy.

It was cause of my 1 CENTIMETER
long neck,
but fortunately, he changed his mind in a
sec.

My neck was not so small and it was
strong.

Well, can **you** think of something 1
centimeter long?

Is it a delicious grain of corn,
or a little bee just born?

I wonder how many millimeter mes,
can fit in a one-centimeter long bee?

My granny was so excited and proud
when I was born.

She couldn't stop admiring my 1
DECIMETER long horn.

She said I should be named Decy,
luckily, to my mom it sounded messy.

If ten bees stay still in a row,
they make 1 decimeter, did you know?

Can you think of food of that size,
or can you spot it with your eyes?

Maybe a cake or a pear,
or an apple to compare?

Now this is the most interesting part,
you will find out why my name is so
smart.

My mother wanted to call me METER,
she thought no name could be sweeter.

My father thought she lost her mind,
He said: "The right name, I will find!
Meter is not even a name,
and I know one similar, but not the

same!
Peter will be the name of this little lad, “
said my father, all proud and glad.

My full name is Peter Bong,
and now my legs are exactly 1 METER
long!
One meter is as big as ten pears,
or as ten chocolate bars, if one prefers.

Now, you think of something 1 meter
long and name it.
Relax, take your time and then slowly
say it.

Now, since I’ve mentioned food,
I am instantly in a hungry mood.

I love to eat from my granny's ranch,
and I always eat from the highest branch.

Then my neck will be one KILOMETER
long,
but I don't care, up high I belong.

Does anything of that length come to
your mind?
Maybe a giant snake, loooong, but nice
and kind?

In my neck I can fit a thousand giant
figs,
or as many as a thousand greedy pigs.

Luckily, pigs I do not eat,
they are neither neat nor sweet.

One day I would like to race,
From my ranch into space.

I wonder how long it would be,
If there was a road to another galaxy?

One day I will be an astronaut,
Like that in the book my dad has bought.

To organize a space race
will be a great pleasure.

But first, my dad says,
I must learn how to measure.

To measure your height, legs, arms,
index finger, feet and nose – won’t **you**
try,
before I leave and say goodbye?

Height _____ **m** = _____ **dm**
Legs _____ **dm** = _____ **cm**
Index finger _____ **cm** = _____ **mm**
Feet _____ **mm** = _____ **dm**
Nose _____ **mm** = _____ **cm**

10.2. Skenirana slikovnica

